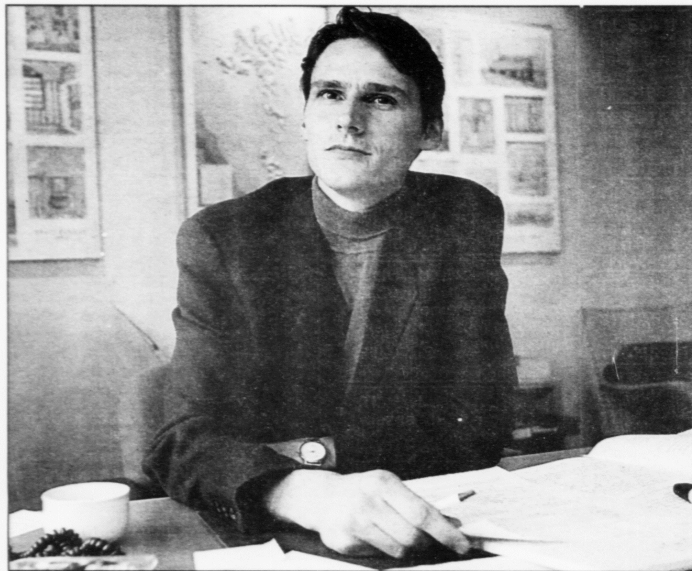

Høgni Hoydal, landsstýrismaður í sjálvstýrismálum:

Øll umsitingin arbeiðir við sjálvstýrismálum

Tað er ikki bert í hugaheiminum hjá Høgna Hoydal, at arbeið verður við fullveldisætlanini. Øll umsitingin er tikin við í arbeiðið at útgreina sjálvstýrismálini. Verður fullveldisætlanin ikki samtykt, er arbeiðið ikki gjørt til fánýtis: – Tað kann geva okkum møguleika at steðga á og umhugsa, hvørjir møguleikar vit hava og hvat vit vilja velja, sigur landsstýrismaðurin

DAGNY JOENSEN

Heitið fullveldi hevur fingið eina skeiva merking í føroyskum politikki, og tað heldur Hogni Hoydal, landsstýrismaður vera sera óheppið.

Heitið í sjálvum sær setir onga broyting í verk. Bert nakað haldgott verður gjørt, fyrri at skapa ein karm um fullveldið, sum samgongan hevur sett sær fyrri at fremja. Fyri Høgna Hoydal er bert ein gongd leið, og hann er til reiðar at fara út í æsir við ætlanini.

Grundlógarruppskotið, sum varð lagt fram í tinginum fyrri júl, verður helst ikki avgreitt fyrr enn í februar.

Sambært uppskotinum um grundlógarnavnd, kann tingið velja eitt umboð fyrri hvønn flokk í nevndina, og lógmaður verður ein lim, umframt at landsstýrismaðurin í lógarmálum verður fimm serfrøðingar í nevndina, sum tilsamans væntandi verður 13 limir.

Arbeiðið er byrjað

Fyribils eru búskaparnevndin um grundlógarnavnd, kann tingið velja eitt umboð fyrri hvønn flokk í nevndina, og lógmaður verður ein lim, umframt at landsstýrismaðurin í lógarmálum verður fimm serfrøðingar í nevndina, sum tilsamans væntandi verður 13 limir.

Í sáttmálanevndini eru 10 limir og sama tal í búskaparnevndini. Arbeiðssetningurin stingur út í kortið, hvat

skal til fyrri at føroyingar kunnu umsita øll málsøki, og hvussu nógv tað kostar.

Eftir hvat skilt á Høgna Hoydal, so er hann sannfýrdur um, at úrslitið sum nevndirnar koma til, fara at vísa, at einki er til hindurs fyrri at Føroyar kunnu gerast sjálvstøðugar.

– Eg havi sett gongd á hesi mál, fyrri at fáa svar upp á spurningar, sum altíð hava verið tengdir at fullveldismálinum: Hvørjar avleiðingar eru, og hvussu vit kunnu byggja eina føroyska skipan upp, eins og hvussu vit kunnu livbjarga okkum við ongum blokstuðli - og ikki minst: at vit fara undir proessina um hvørjar skyldur og rættindi føroyski borgarin skal hava mótevigs myndugleikunum.

Proessin størsta týðning

– Grundlógin í sjálvum sær er ikki tað týðningarmesta, men tað er hinvegin proessin og viðgerðin av rættartrygðini og tilfeinginum í landinum, sigur Hogni Hoydal.

Grundlógarruppskotið verður lögð í ár, g sáðani verður farið at kunna almenningin um innihaldið, síðani verður aðalorðaskifti í tinginum, har flokkarnir fáa møguleika at siga sína hugsan. Aðalorðaskiftið verður helst beint eftir ólavsøku í ár.

Úrslitið av hesum skal verða grundarlag undir sáttmálasamráðingunum við danir.

Høvi at umhugsa

– Arbeiðið at kanna føroyska samfelagið og gera niðurstøðu, er umfevandi. Hvat hendir, um uppskotið ikki verður samtykt?

– Hóast grundlógarruppskotið skal taka støðu til fullveldisætlanina, so er tað ikki gjørt til fánýtis, um vit ikki fáa semju um tað. Vit kunnu taka støðu til úrslitið av kanningunum, og kunnu steðga á og umhugsa, hvørjir møguleikar eru, og hvat vit vilja velja, sigur Hogni Hoydal.

– Arbeiðið verður tó ongantíð gjørt til fánýtis, tí tað fer at útgreina, hvussu skjótt vit kunnu fáa sjálvstøðugar búskap, hvussu heilsuverkið, undirvisingarverk o.s.fr. skulu skipast, og skal stutt sagt tvinga føroyingin at hugsa í sjálvstýrshøpi, sigur Hogni Hoydal og leggur aftrat, hvussu lögð tað er at ósemja er um fullveldisætlanina, tí eingin veit í løtuni, um tað ber til.

– Eg eri sannfýrdur um, at tað uppskotið kemur til viðgerðar, verður tað als ikki nokur ómøgulig uppgáva at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt land, sigur landsstýrismaðurin.

Hogni Hoydal, landsstýrismaður, hevur vónir um at

fullveldisætlanin nú verður álvara, og hann hevur ógilega stóra orku at fara ætlanina út í lívið

Hann vónar eisini, at vit kunnu koma burtur frá núverandi støðuni, nú fullveldið bert verður hildið upp fyrri fólki, sum annaðhvørt ræðumynd ella paradis.

– Tað hevur verið fært fram, at Tjóðveldisflokkurin í samgonguni letur alt um seg ganga, og bert hevur fullveldið sum málsøki?

– Tað er ikki rætt. Tjóðveldið fer politikkt á øllum okjum. Eitt nú var okkara leiklutur í landsverkfrøðingsmálum at fáa semju um, at tað slík mál verða sett í verk, skulu tey gerast soleiðis, at øll starvsfólkini á stovnunum skulu takast við í ráðum.

– Tað fara eisini at verða gjørdar fleiri rationaliseringar framveftir, og tær skulu ikki gerast eftir einum leisti, sum byggir á »frá degi til dags« loysnir, sigur Hogni Hoydal.

Í hesum føri var tað landsverkfrøðingsstovnurin, men í næstum skulu lónarsamráðingar fara fram. Sama er galdandi um Landsjúkrahúsið ikki fættáttina at røkka til o.s.fr.

Landsstýrismaðurin heldur, at óansæð hvat hendir í samfelagnum, so verður tað altíð sett í samband við fullveldisætlanina. Hon fær skyldina fyrri so nógv.

Vistu um trupulleikar

– Ansar tú eftir ikki at ganga Fólkaflakkinum ov nær, tí vandi annars er fyrri at lógmaður sigur tykkum úr samgonguni?

– Hasi spurningurin er reistur 1000 ferðir, og svarið er tað sama. Vit vistu longu tað samgongan varð skipað, at vóru trupul stør-mál, sum vit skuldu semjast um. Eitt nú búskaparlaga og vinnuliga býtið, og býtið millum tað almenna og privata kundu skapa trupulleikar í samgonguni.

– Ein loysn er at tosað opið um ósemjur sum stínga seg upp, og at skipa arbeiðið soleiðis, at landsstýrisfólkini nýðast at hava neyvt samstarv, fyrri at finna semju í flokkunum.

– Landsverkfrøðingurin er dømi um, at tað ber til. Tí er skeivt at siga at Tjóðveldisflokkurin ikki luttekur í samstarvinum við Fólkaflakkin og Sjálvstýris-

flokkin. Teir vóru júst eisini ónógdir við, hvussu málið um landsverkfrøðingin var handfarið, sigur Hogni Hoydal.

Hann heldur hinvegin, at hetta málið ikki er størri enn so nógv onnur mál, ið samgongan arbeiðir við, men at alt verður sett í samband við fullveldisætlanina. Tað sigur Hogni Hoydal seg verða nýddan at liva við.

– Eg havi ógvuliga stóra orku og vónir um, at tað fer at ganga, sjálvt um tað eisini

verður eitt ógilegt baks, sigur Hogni Hoydal, sum væntar at tíðarætlanin viðvíkjandi fullveldisætlanini fer at halda.

Tað merkir at almenna orðaskiftið verður aftaná 10. juni, tá hvítbókin er liðug. Harnæst verður aðalorðaskiftið í tinginum, og eftir hetta verður farið til Danmarkar at samráðast við donsku stjórnina - væntandi í hesum árinum.

Uppkast tilarbeissetning fyrri búskaparbólkin

Bólkurin skal:

Lýsa grundarlagið fyrri eini figgjarligari/búskaparlígari uppgærd millum føroyar og Danmark. Lýsa allar ríkisútreiðslur í Føroyum.

Lýsa týðningin av heildarveitingini og aðrar veitingar frá Ríkinum fyrri føroyska búskapin sum heild.

Lýsa týðningin av ríkisveitingunum fyrri landskassa og kommunukassar.

Gera búskaparlíg framrokningar við eini minkandi heildarveiting, har føroysk eginfigging stigvíst verður á øllum málsøkum.

Lýsa figgjarligar avleiðingar fyrri landskassa og kommunukassar av slíkari tilgongd.

Lýsa, hvørjar mekanismur, ið kunnu væntast at gera seg galdandi í búskapinum, tað stuðulin stigvíst fer at minka burtur í onki.

Lýsa, hvat kreyst í framleiðslu-/inntøkugrundarlagnum fyrri at Føroyar kunnu víga upp fyrri minkandi ríkisveitingum.

Gera langtíðar-figgjarlógir við ymsum metingum fyrri føroyska búskapin.

Lýsa tórvín á figgjarligum og búskaparlígum stýringsamboðum og skipanum fyrri ein sjálvstøðugar føroyskan búskap - herundir, hvat kreyst av amboðum, um Føroyar fara at vera í gjaldoyrasamgongu við Danmark.

Gera uppskot til eina skiftistíð við minkandi heildarveiting í ávíst áramál.

SÁTTMÁLANEVNDIN

Setningur nevndarinnar er at greina út støðið undir einum tvílandasáttmála Danmarkar og Føroya millum, ið skipar Føroyar sum eitt fullveldi í samstarvi við Danmark. Í hesum sambandi verður nevndini litið uppi hendi at loysa niðanfyrirstandandi uppgávar.

1. Lýsa stjórnmalavíðurskiftini millum Danmarkar og Føroya í søguligum høpi
2. Lýsa dømi um skipanir millum føroysku heima stýrisskipanina og fullveldi
3. Lýsa dømi um smátjóðir, ið eru skipaðar sum fullveldi í samstarvi við onnur lond
4. Lýsa sáttmálan frá 1918 millum Danmarkar og Íslands
5. Lýsa ríkisrættarligar og aljóðarættarligar fyrirteyrtir fyrri, at Føroyar verða skipaðar sum eitt fullveldi
6. Lýsa, hvussu ein sáttmáli kann gerast millum Danmarkar og Føroya umframt mannagongdirnar í londunum báðum fyrri staðfesting av sáttmálanum
7. Gera ein samandrætt av úrslitunum hjá fyrisitingarbólkunum
8. Gera ein samandrætt av úrslitunum hjá búskaparbólkunum
9. Gera eitt sáttmálauppskot og eitt samráðingarstøði

Úrslit nevndarinnar verða latin landsstýrismanninum í sjálvstýrismálum 10-06-99 sum ein hvítbók uppá umleið 100 blaðsíður. Hvítbókin verður harumframt at fæva um úrslitini hjá ávíkavist fyrisitingarbólkunum og búskaparbólkunum, ið verða at skipa sum fylgiskjøl til hvítbókina. Sáttmálauppskotið og samráðingarstøði verða tó at skipa sum serlig trúnaðarskjøl. Tey verða latin landsstýrismanninum í sjálvstýrismálum eftir ta politisku viðgerðina av hvítbókini.

Í Tinganesi 25-11-98